

Tekst 4

Basisinkomen aantasting van autonomie

(1) Als je je afvraagt welk dier je wilt zijn, dan zie je jezelf als een sterke tijger op een schaduwrijke savanne, of als kapucijneraapje in de oerwou-
5 den van Suriname. Dichter bij huis zie je een merel in een nestje in het

Euromastpark op zoek naar voedsel voor de kleintjes.

(2) Als je jezelf verbeeldt als dier,
10 droom je niet over het leven in een gerenoveerde tijgerkooi van Artis, een tralieloos verblijf in de Apenheul,

of een jarendertigvolière in je achter-
tuin. Het is wel praktischer, leven als
15 dier in Artis, Apenheul of volière: je
eten wordt gebracht en je hoeft niet
op je hoede te zijn voor andere die-
ren. Met deze praktische oplossing
verdwijnt echter de lol van het leven.

20 **(3)** Dat is bij een basisinkomen het-
zelfde. Dat gaat uit van het idee dat
iedereen dan altijd genoeg heeft, een
heel grote mensentuin, waarin
beleidsmakers en veelverdieners de
25 verzorgers zijn.

(4) Als argumenten voor het basis-
inkomen worden genoemd dat er
onvoldoende werk is, dat automati-
sering steeds meer banen laat ver-
30 dwijnen, dat er veel regels zijn en dat
het arbeidsintensief is om de sociale
verzekeringwet goed uit te voeren.

(5) Het zou uiteraard fijn zijn als
iedereen zijn ideale baan heeft, als
35 63-jarigen geen sollicitatieplicht meer
zouden hebben en als er nooit fouten
gemaakt worden bij het uitbetalen
van de uitkering. En sommigen
vinden het oneerlijk dat je eerst je
40 spaargeld moet gebruiken om in
eigen levensonderhoud te voorzien,
voordat je in aanmerking komt voor
een uitkering.

(6) Zo bezien lijkt het handiger om al-
45 les bij elkaar te vegen, een mooie
berekening te maken en te stellen
dat met het budget dat hiermee ge-
moeid is iedereen een basisinkomen
kan ontvangen. Alle problemen opge-
50 lost!

(7) Maar een basisinkomen is geen
oplossing. Allereerst haalt het basis-
inkomen de eigen 'zin van het be-

staan' weg: mensen willen werken en
55 in hun eigen levensonderhoud voor-
zien. Dat is leven.

(8) Voor de vele mensen die het ver-
velend vinden dat zij nu geen werk
hebben, lost een basisinkomen bo-
60 vendien niets op: ze hebben dan nog
steeds geen werk. Ook heeft een
basisinkomen een aanzuigende
werking op mensen met verkeerde
intenties. En dat heeft ontwrichtende
65 gevolgen voor de economie. Ter
illustratie: als ik hoor dat in Zwitser-
land na wordt gedacht over een
basisinkomen, droom ik over geld en
gemak voor mijzelf. Ik droom niet
70 over ouderen helpen of bergen
schoonmaken.

(9) Je hebt ook mensen die zich in-
spannen om naast hun uitkering bij
te verdienen zonder dit te melden.

75 Hier is veel inventiviteit in het ont-
duiken van regels, terwijl op ander
gebied – cultuur, sport of zorg –
weinig wordt toegevoegd aan de
samenleving. Een basisinkomen
80 verandert dit niet.

(10) Een basisinkomen is een slecht
plan. Het tast de autonomie van
mensen ernstig aan, lost het pro-
bleem van werkloosheid niet op, is
85 economisch niet haalbaar en heeft
aantrekkingskracht op mensen die
weinig ambitie hebben om het land
vooruit te helpen.

(11) Ook al is er een basisinkomen,
90 dan is het nog steeds fijner om te
horen bij de mensen die het vlees
verstoppert voor de tijger, en ben je
liever niet de tijger in de mooie kooi.

*naar: Esther Schulte
uit: Trouw, 9 juni 2016*

Esther Schulte is financieel adviseur bij Ocean Finance.

Tekst 4 Basisinkomen aantasting van autonomie

In de eerste twee alinea's van tekst 4 worden twee groepen dieren tegenover elkaar geplaatst.

- 2p **33** Benoem de twee groepen dieren en leg uit waar deze twee groepen voor staan, gezien de strekking van de tekst.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 30 woorden.

“Met deze praktische oplossing verdwijnt echter de lol van het leven.”
(regels 18-19)

- 1p **34** Wat moet binnen de strekking van tekst 4 onder ‘de lol van het leven’ verstaan worden?

- 1p **35** Op wat voor toon wordt er in de alinea's 5 en 6 geschreven over het basisinkomen?

op een

- A bezorgde toon
- B genuanceerde toon
- C spottende toon
- D verbaasde toon

In de alinea's 7 tot en met 9 is sprake van een standpunt en argumentatie, die in schemavorm als volgt is weer te geven. Daarbij is een aantal plekken bewust leeg gelaten.

Standpunt		
Argument 1 Het basisinkomen haalt de eigen 'zin van het bestaan' weg.		
	Subargument 1.1	
Argument 2 Mensen die nu geen baan hebben, hebben dat met het basisinkomen nog steeds niet.		
Argument 3		
	Subargument 3.1	
	Voorbeeld Als ik hoor dat in Zwitserland na wordt gedacht over een basisinkomen, droom ik over geld en gemak voor mijzelf. Ik droom niet over ouderen helpen of bergen schoonmaken.	
Argument 4		

- 4p 36 Vul het schema aan op grond van de informatie in de alinea's 7 tot en met 9. Neem daartoe onderstaande termen over en zet de bijbehorende informatie erachter.
 Standpunt:
 Subargument 1.1:
 Argument 3:
 Subargument 3.1:
 Argument 4:
 Geef antwoord in volledige zinnen.

Het slot van een tekst kan verschillende onderdelen bevatten, zoals

- 1 een conclusie
- 2 een samenvatting
- 3 een toekomstverwachting
- 4 een uitsmijter

- 2p 37 Welke drie van bovenstaande onderdelen bevat het slot van tekst 4?
 Noteer alleen de nummers van je antwoord.

- 1p 38 Welke omschrijving verwoordt het best wat het doel is van tekst 4?
Tekst 4 wil de lezer
- A aan het denken zetten over de voors en tegens van het basisinkomen.
 - B een informatief overzicht bieden van argumenten voor en tegen het basisinkomen.
 - C ervan overtuigen dat het basisinkomen alleen negatieve gevolgen zal hebben.
 - D laten inzien dat het basisinkomen alleen zal werken onder bepaalde voorwaarden.

tekstfragment 1

(1) Ik heb een simpel voorstel: we schuiven het idee van een universeel basisinkomen op de lange baan. Dat wil zeggen: het wordt geen basisinkomen voor iedereen (arm én rijk). Dan hoeven we ons veel minder zorgen te maken over de betaalbaarheid.

(2) Natuurlijk, er zijn goede argumenten om wel voor de universele variant te kiezen. Het belangrijkste is dat er geen stigma meer zou zijn op het ontvangen van deze 'uitkering' (iedereen krijgt haar immers). Om deze reden was ik een tijd een pleitbezorger van gratis geld voor iedereen.

(3) Maar in de afgelopen maanden ben ik ervan overtuigd geraakt dat de praktische bezwaren voorlopig nog te groot zijn. Met een universeel basisinkomen zouden we namelijk een grote rondpompmachine moeten optuigen: miljoenen mensen zouden een basisinkomen krijgen én duizenden euro's aan extra belastingen moeten ophoesten. Met de invoering van een universeel basisinkomen zouden bepaalde belastingtarieven oplopen naar 70 procent, of misschien nog hoger. Van de 10 verdiende euro's zou je er nog maar twee of drie mogen houden. Het zou goed kunnen dat mensen in zo'n geval zeggen: laat maar, ik ga niet extra werken. Of sterker nog: ik ga veel minder werken.

naar: Rutger Bregman op De Correspondent.nl

Tekstfragment 1 en tekst 4 nemen principiële verschillende standpunten in over het basisinkomen.

- 2p 39 Leg uit welke standpunten dat zijn.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 40 woorden.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.